Муниципаль тур

Татар гомуми белем бирү оешмаларында укучы балалар өчен татар теленнән республика олимпиадасының муниципаль туры биремнәре
2023-2024 нче уку елы
5 нче сыйныф

Үткәрү вакыты – 120 минут
Максималь балл – 54

I. Тест биремнәрен эшләгез.

1. Яңгырау тартыклардан гына торган рәтне билгеләгез. **(2 балл)**
1) [р], [л], [м], [н]
2) [п], [к], [с], [ч]
3) [к], [щ], [х], [һ]
4) [ф], [т], [ш], [д]

2. Ирен гармониясенә буйсынган сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
1) бозгыч
2) көндәлек
3) тәрәзә
4) өстәлдә

3. Нечкә сузыклардан гына торган мәкальне билгеләгез. **(2 балл)**
1) Бердәмлектә көч.
2) Бергә эшләсән, авыр эш тә җиңел.
3) Дуслык - зур байлык.
4) Өйнең яме ана белән.

4. Басымы соңгы иҗеккә төшмәгән сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
1) уйла
2) китап
3) хикәя
4) җирдән

5. Бирелгән мәгънәгә туры килә торган сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
Күннән яки башка йомшак материалдан эшләнгән үкчәсез җиңел һәм йомшак аяк киеме.
1) киез итек
2) ботинка
3) чүәк
4) күн итек

6. Мәкальнең дәвамын дөрес билгеләгез. **(2 балл)**
Уңга киткән уңар,
1) сулга киткән югала.
2) сулга киткән туңар.
3) үз дустын табар.
4) сулга борылып карамас.

7. Җөмләдәге фразеологизмның мәгънәсен билгеләгез. **(2 балл)**
Безнең Кәрим бик башлы булып чыкты. (З.Бәшири)
1) булдыклы
2) эшчән
3) белемле
4) тырыш

8. Тамыр сүз күрсәтелгән рәтне билгеләгез. **(2 балл)**
1) күрсәтмә
2) якташ
3) болын
4) карабодай

9. Җөмләдә аерып бирелгән сүзнең кайсы сүз төркеменә каарвын билгеләгез. **(2 балл)**
*Безнең бакча коймасына **сигез** карлыгач кунды. (З. Нури)*
1) исем
2) сан
3) сыйфат
4) фигыль

10. Җөмләдәге тәмамлыкны билгеләгез. **(2 балл)**
Икмәкне кешеләр тир түгеп табалар.
1) икмәкне
2) кешеләр
3) тир түгеп
4) табалар

II. Теоретик бирем.

Синонимнар турында языгыз. Фикерегезне мисаллар белән дәлилләгез. (**5 балл**)

III. Уйлагыз һәм җавапларны языгыз.

1. Җөмләләр һәм сүзлекләрне тәңгәлләштерегез, җавапны саннар белән языгыз. **(5 балл)**

А) Матур – ямьсез.	1) Аңлатмалы сүзлек

Ә) Даруханә – аптека.	2) Татарча – русча сүзлек
Б) Давыл, өермә, гарасат.	3) Русча – татарча сүзлек
В) Окно – тәрәзә.	4) Антонимнар сүзлеге
Г) Кунак – махсус чакырылган яисә күрешү өчен читтән килгән кеше.	5) Синонимнар сүзлеге

Җавап : ________________________

IV. Гамәли-иҗади бирем.

1. Җәя эчендәге сүзләрнең дөресен сайлап, астына сызыгыз. **(4 балл)**

Койма (тактасына / өстенә / баганасына) сары буяу белән буяп ясалган Кояш күк йөзендәге кара-кучкыл болытларга дәште:

- Әй, болытлар, күрәсезме мине? Мин – Кояш! Мин кояшларның да кояшы!

Коймадагы Кояш бөтерелә-бөтерелә чыркылдаган Чыпчыкка дәште:

- Әй, чыркылдык, күрәсеңме мине? Мин – Кояш! Кара миңа, (гаҗәплән / соклан / уйлан)! Миңа һәр кеше сокланып карый.

Кара-кучкыл болытларга коймадагы кояшның шулай әрсезләнеп (әйтүе / шапырынуы / кычкыруы) ошамады. Алар шыбыр-шыбыр яңгыр яудыра башладылар. “Бу – мин... мин...” – дип бытылдаган Кояшны яңгыр тамчылары коймадан (бер сәгатьтә / күз ачып йомганчы / көн дәвамында) юып төшерде. (*Н. Каштаннан*)

2. Шигырьне укыгыз һәм күп нокталар урынына тиешле хәрефләрне куегыз. **(4 балл)**

Оф...клар чал, болытлар чал,
Чал диңгез яры.
Көтә безне карлы-бозл...
Төн...як причалы.

Бо...ваткычсыз җибәрми боз
Корабны ярга.
Туза карлар, бо...ваткычлар
Безгә юл яра. (*Ф. Тарханова*)

3. Шигырьдән рәт гармониясенә буйсынмаган сүзләрне күчереп языгыз. **(4 балл)**

____

4. *Җибәрми* сүзен мәгънәви кисәкләргә таркатыгыз, нинди сүз төркеменә каравын, төрләнешен билгеләгез. **(4 балл)**

____

____

____

____

5. “Яраткан китабым” темасына 7-8 җөмләдән торган инша языгыз. (**8 балл**)